

FELNŐTT KLINIKAI- ÉS MENTÁLHIGIÉNAI SZAKPSZICHOLÓGIA

A szakvizsga tételek 3 fő témakört ölelnek fel, az elméleti vizsgán a jelölt mindhárom témakörből húz egy tételt.

I. Pszichopatológia és patopszichológia (29 tétel)

II. Klinikai pszichodiagnosztika és kutatásmódszertan. Fejlődési pszichopatológia (29 tétel)

1. Klinikai pszichodiagnosztika és kutatásmódszertan (19 tétel)

2. Fejlődési pszichopatológia (10 tétel)

III. Intervenciók a klinikai pszichológiában (29 tétel)

1. Pszichoterápia (16 tétel)

2. Mentálhigiéné és egészséglélektan (13 tétel)

I. PSZICHOPATOLÓGIA ÉS PATOPSZICHOLÓGIA (29)

I/1. A normalitás és az abnormalitás fogalma a pszichopatológiában.

I/2. Pszichopatológiai jelenségek: tudat-, orientáció- és figyelemzavarok.

I/3. Pszichopatológiai jelenségek: emlékezés és gondolkodás zavarai.

I/4. Pszichopatológiai jelenségek: a percepció zavarai.

I/5. Pszichopatológiai jelenségek: érzelem- és hangulatzavarok.

I/6. Pszichopatológiai jelenségek: pszichomotórium, belátás-, és ítélőképesség zavarai. A pszichés státusz.

I/7. A mentális zavarok osztályozása a BNO-10 és a DSM-5 szerint: az osztályozás hasonlóságainak és különbségeinek főbb szempontjai. Az osztályozás általános kérdései (kategorialis osztályozás kialakulása, kategorialis versus dimenzionális szemlélet).

I/8. Az idegrendszer fejlődési zavarai I.. Értelmi fogyatékoság (értelmi fejlődés zavara). Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.

I/9. Az idegrendszer fejlődési zavarai II. Kommunikációs zavarok. Autizmus spektrum zavar. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.

I/10. Az idegrendszer fejlődési zavarai III. Figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar. Specifikus tanulási zavar. Motoros jártasság zavarai. Tik zavarok. Az idegrendszer fejlődésének egyéb zavarai. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.

I/11. Szkizofrénia spektrum és más pszichotikus zavarok. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.

I/12. Bipoláris és kapcsolódó zavarok. Depresszív zavarok. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.

I/13. Az öngyilkosság: felmérése, rizikótényezők, magyarázó elméletek, a preszuicidális szindróma.

I/14. Szorongásos zavarok. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.

I/15. Kényszeres és kapcsolódó zavarok. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.

- I/16. Traumával és stresszrel összefüggő zavarok. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.
- I/17. Bántalmazás, elhanyagolás, komplex traumatizáció, és az ezek következtében kialakuló pszichés zavarok gyermek- és felnőttkorban.
- I/18. Krízisállapotok.
- I/19. Szomatikus tünet- és kapcsolódó zavarok. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.
- I/20. Disszociatív zavarok. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.
- I/21. Táplálkozási és evészavarok. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.
- I/22. Alvás-ébrenlét zavarok. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.
- I/23. Szexuális diszfunkciók. Nemi szerep diszfória. Parafíliás zavarok. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.
- I/24. Diszruptív, impulzuskontroll- és viselkedészavarok. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.
- I/25. Szerrel összefüggő és addiktív zavarok. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.
- I/26. Neurokognitív zavarok. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.
- I/27. Személyiségzavarok. Specifikus személyiségzavarok: „A” csoport.
- I/28. Személyiségzavarok. Specifikus személyiségzavarok: „B” csoport.
- I/29. Személyiségzavarok. Specifikus személyiségzavarok: „C” csoport.

II. KLINIKAI PSZICHODIAGNOSZTIKA ÉS KUTATÁSMÓDSZERTAN. FEJLŐDÉSI PSZICHOPATOLÓGIA (29)

II. 1. Klinikai pszichodiagnosztika és kutatómódszertan (19)

- II/1. A személyiségvizsgálat módszerei, csoportosításuk, elméleti hátterük. A bizonyítottan hatékony paradigma (EBM) megjelenése: valid és megbízható módszerek a pszichodiagnosztikában, az EBM megalapozottsága, alapelvei, előnyei és hátrányai.
- II/2. A klinikai pszichológiai kutatás célkitűzései és módszertana. Kvalitatív és kvantitatív módszerek, valamint kísérleti elrendezések a klinikai pszichológiában.
- II/3. Az állapotfelmérés módszerei. Interjú típusok. A klinikai pszichológiai interjú. Módszerspecifikus interjúk a klinikai pszichológiában: a strukturálatlan (Angeler), a félig strukturált (pl. kognitív és /vagy viselkedés szempontú) és a strukturált interjú (pl. SCID).
- II/4. A viselkedésdiagnosztika elméleti háttere, funkciója és módszerei.
- II/5. Kognitív szempontú állapotfelmérés; kognitív torzítások. Kérdőívek és tünetbecslő skálák.
- II/6. Az intelligencia vizsgálata: intelligencia-deficit jelzése és diagnosztikája. A mentális színvonal mutatói objektív és projektív tesztekben.
- II/7. Az MMPI és MMPI-2 klinikai pszichodiagnosztikai értelmezése, profilok felismerése.
- II/8. A projektív technikán alapuló személyiségvizsgálat elmélete és alapfogalmai. Indikációk, kontraindikációk.
- II/9. A Rorschach teszt pszichodiagnosztikai értelmezésének alapelvei. A tesztfelvétel általános alapelvei. A Rorschach teszt értelmezése. A véleményírás általános alapelvei és felépítése. Kórspecifikus pszichodiagnosztikai jegyek, mutatók és skálák a Rorschach tesztben.
- II/10. Funkciózavarok neuropszichológiai elemzése I.: A percepció zavarok, a figyelemzavarok és az orientációs zavarok diagnosztikája.
- II/11. Funkciózavarok neuropszichológiai elemzése II.: Az emlékezési, gondolkodási és tanulási zavarok diagnosztikája.

- II/12.** A szkizofrénia spektrum és más pszichotikus zavarok pszichodiagnosztikai jegyeinek bemutatása (interjú, kérdőívek, becslőskálák, objektív és projektív módszerek).
- II/13.** A bipoláris és depresszív zavarok pszichodiagnosztikai jegyeinek bemutatása (interjú, kérdőívek, becslőskálák, objektív és projektív módszerek).
- II/14.** A szuicid veszélyeztetettség felismerése és felmérése a különböző tesztekben (kérdőívek, becslőskálák, objektív és projektív eljárások).
- II/15.** A szorongásos zavarok pszichodiagnosztikai jegyeinek bemutatása (interjú, kérdőívek, becslőskálák, objektív és projektív módszerek).
- II/16.** A szerrel összefüggő és addiktív zavarok, valamint az evészavarok pszichodiagnosztikai jegyeinek bemutatása (interjú, kérdőívek, becslőskálák, objektív és projektív módszerek).
- II/17.** A traumával és stresszszorral összefüggő zavarok pszichodiagnosztikai jegyeinek bemutatása (interjú, kérdőívek, objektív és projektív módszerek).
- II/18.** A neurokognitív zavarok pszichodiagnosztikai jegyeinek bemutatása (interjú, objektív és projektív módszerek).
- II/19.** A személyiségzavarok pszichodiagnosztikai jegyeinek bemutatása (interjú, kérdőívek, becslőskálák, objektív és projektív módszerek: SCID, Young Séma Kérdőív, TCI, Rorschach, zavarspecifikus kérdőívek, becslőskálák).

II.2. Fejlődési pszichopatológia (10)

- II/20.** A fejlődési pszichopatológia tárgya, célja, szemlélete, alaptételei (ekvifinalitás, multifinalitás, kontinuitás/diskontinuitás stb.) és normalitás fogalma. A fejlődési pszichopatológia kutatási területei és stratégiái.
- II/21.** A fejlődési pszichopatológia tradicionális modelljei (az állapot/vonás modell, a környezeti modell, az interakciós modellek és a tranzakcionális/transzformációs modellek).
- II/22.** Genetikai és környezeti tényezők komplex szerepe a mentális zavarok kialakulásában (gén-környezet interakciók, korrelációk, epigenetikai mechanizmusok).
- II/23.** A mentális zavarok életkorspecifikus jellemzői (betegségkezdet, tüneti kép, altípusok, komorbiditás stb.). A mentális zavarok kontinuitása/diskontinuitása.
- II/24.** A fejlődési pszichopatológia strukturális modellje: Hartmann, Erikson.
- II/25.** Normális és patológiás fejlődés csecsemő- és gyermekkorban: Anna Freud, M. Mahler.
- II/26.** A fejlődéspszichopatológia tárgykapcsolati modellje: Melaine Klein, és D. Winnicott.
- II/27.** A fejlődéspszichopatológia szelf-fejlődési modelljei: Kohut és Kernberg.
- II/28.** A kötődélmélet hozzájárulása a korai fejlődés zavarok elméletéhez. Mentalizációs elméletek.
- II/29.** A modern csecsemőkutatások hozzájárulása a korai szelf-fejlődés zavaraihoz: D. Stern elmélete.

III. INTERVENCIÓK A KLINIKAI PSZICHOLÓGIÁBAN (29)

III. 1. Pszichoterápia (16)

- III/1.** A pszichoterápia fogalma, célja, keretei. A pszichoterápiák közös vonásai.
- III/2.** A pszichoterápia nemzetközi és hazai története.
- III/3.** A pszichoterápiás célkitűzés szintjei, terápiás terv és módszerválasztás. Specifikus és nem specifikus hatótényezők a pszichoterápiákban.
- III/4.** A pszichoterápiák hatékonyságának vizsgálati módszerei és eredményei. A bizonyítékokon alapuló gyógyítás (EBM) alapelvei.
- III/5.** A gyermek- és felnőtt pszichoterápiák különbözőségei.
- III/6.** A segítő szindróma és a kiégés jelensége. A kiégés felmérése és prevenciója.

- III/7. A családterápia elméleti háttere, alapfogalmai, jellemzői. Specifikus hatótényezők, indikációk és kontraindikációk a családterápiában.
- III/8. Jelentősebb családterápiás irányzatok.
- III/9. Csoportpszichoterápiás irányzatok. A csoportterápia hatótényezői. A pszichodráma. Specifikus hatótényezők, indikációk és kontraindikációk a csoportterápiában.
- III/10. A pszichoterápia tanulásméleti modellje. Specifikus hatótényezők, indikációk és kontraindikációk a viselkedésterápiában.
- III/11. A viselkedésterápia módszerei és alkalmazása a felnőttkori mentális zavarok kezelésében, példákkal illusztrálva.
- III/12. A kognitív terápia elméleti háttere. A kognitív terápia első, második és harmadik hulláma. A kognitív konceptualizálás (keresztmetszeti és hosszmetzeti).
- III/13. A kognitív terápia standard hatótényezői, hatásmechanizmusa. Indikációk és kontraindikációk.
- III/14. A pszichodinamikus kezelés főbb jellemzői és elméleti háttere. Specifikus hatótényezők, indikációk és kontraindikációk.
- III/15. A rövid dinamikus terápia folyamat-modelljei. Specifikus hatótényezők, indikációk és kontraindikációk a rövid dinamikus terápiában.
- III/16. A személyközpontú terápia elmélete, fő fogalmai, alkalmazási területei és módszerei. Specifikus hatótényezők, indikációk és kontraindikációk a személyközpontú terápiában.

III. 2. Mentálhigiéné és egészséglélektan (13)

- III/17. A mentálhigiéné fogalma, története, irányzatai. A klinikai szakpszichológus mentálhigiénéis tevékenységi lehetőségei. Iskolai és közösségi mentálhigiéné. A mentálhigiéné szerepe és lehetőségei a devianciák megelőzésében és kezelésében.
- III/18. Az elsődleges, a másodlagos és a harmadlagos prevenció fogalma. Univerzális, szelektív és indikált prevenció, intervenció, támogató és gondozó programok.
- III/19. Az egészséglélektan meghatározása. Az egészséglélektan bio-pszicho-szociális modellje.
- III/20. Kontroll, stressz és megküzdés összefüggései. Adaptív és maladaptív megküzdési stratégiák.
- III/21. Klinikai egészségpszichológiai módszerek a szomatikus betegellátásban (alapellátás, belgyógyászat, szülészeti-nőgyógyászat, szervtranszplantáció, onkológia, stb.). Legalább három bizonyítottan hatékony klinikai pszichológiai intervenció és alkalmazási területeinek részletes ismertetése (dohányzás leszoktató tréning, testsúlycsökkentő viselkedésterápiás csoport, stresszkezelés, relaxáció módszerek, problémamegoldó tréning, kommunikációs / asszertív tréning, MBSR, stb.)
- III/22. A szív,- és érrendszeri megbetegedések klinikai egészségpszichológiai szemlélete és minimum három bizonyítottan hatékony klinikai pszichológiai intervenció ismertetése.
- III/23. A gasztrointestinális betegségek klinikai egészségpszichológiai szemlélete és minimum három bizonyítottan hatékony klinikai pszichológiai intervenció ismertetése.
- III/24. Pszichoneuroimmunológiai alapismeretek.
- III/25. A neuropszichológia elméleti modelljei; neuropszichológiai vizsgálati eljárások.
- III/26. Addiktológia – szemléleti modellek és prevenció illetve intervenció módszerek.
- III/27. Klinikai pszichológia a rehabilitációban.
- III/28. Klinikai pszichológiai intervenciók az időskorúak ellátásában.
- III/29. Az igazságügyi pszichológia definíciója, fő fogalmak és tevékenységi területek.